AKAAN NASIONAL RI

XXII : -
145

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXIII : - 145

IETS

OVER DE

RETOURVLOOT,

ONDER BEVEL VAN **VOLQUERIUS WESTERWOLT**, als Admiraal,

VAN ***Batavia*** NAAR ***Nederland***,

IN HET JAAR **1657**;

DOOR

P. A. LEUPE.

Den 4den Februarij 1657 vertrok deze vloot, bestaande uit de schepen Henriette Louise, Arnhem, 't Slot Honinghen en de Avondstar, om de kaap *de Goede Hoop*, naar het vaderland.

Het laatstgenoemde schip bekwam in straat *Sunda* een lek, waardoor het naar *Batavia* moest terug keeren; de overige schepen raakten, op den 22sten, daaraanvolgende, buiten de straat van elkander, zoodat de reis op eigen gelegenheid werd voortgezet. De Henriette Louise, die den Admiraal aan boord had, maakte, op den 27sten April, land aan de Afrikaansche kust, bij *Pointe Primero*, en kwam, na veel slecht weder doorgestaan te hebben, op den 23sten Mei, in de *Tafel*-baai, aan de kaap *de Goede Hoop*, ten anker. Na zich alhier ververscht en schip en tuig nagezien te hebben, verzeilde het den 2den Junij naar *St. Helena*, waar het tot den 4den Julij zoude vertoeven, om de achtergebleven schepen in te wachten, en bijaldien zij niet kwamen opdagen, de reis naar het vaderland te vervolgen.

Wij zullen, het dagverhaal vervolgende, (*) vernemen,

(*) Dagverhaal van J. A. VAN RIEBEECK, Eerste Commandeur aan de *Kaap de Goede Hoop*, 1652—1662.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENW

wat er van de schepen 't Slot Honinghen en Arnhem geworden was.

» Sondag den 16^den December 1657, 's morgens harde Z. Z. ooste winden en droogte, wierden 2 scheepen onder de wal gesien, waervan een nogh een groot stuck in de bay (doch niet ter rechter rheede) ten ancker quam, en den anderen door de gemelde harde winden zo hooch niet cunnende opcomen, na 't *Robben* eyland aflensten en aldaer ten ancker liep.

» . . . . . wierd ook een sloep gesonden na verhaelde schip, om te vernemen van waer quam &c.

» Den 17^den, 's morgens de wind wat slapper, doch niet geheel noch ophoudende, is gemelde sloep weder om gecomen met tydinge, dat het was 't Slot van Honinghen, en 't ander Arnhem, achtervolgende onderstaande briefken, 't welck d' onse medebragten van d' opperhoofden des versch. schips Honinghen, geschreven:

» » *Aen den Commandeur van deese Fortresse!*

(» en luydende als te weeten:)

» » Deese jegenswoordige sig alhier verthouvende scheepen syn 't Slot van Honinghen en de Arnhem, den 4^e February jongstleden, nevens de scheepen Henriette Louise en Avondstar, onder de vlag van den E. VOLKERUS WESTERWOLT van *Batavia* na patria afgedepecheert, hebbende in May daer aen hier omtrent 't land van de caep sodanige contrarie vehimente harde westelycke winden ende stormen gerescontreert, dat sonder te moeten vergaen, het onmoochlyck waere langer by te houden, sulx wy met het Slot van Honinghen den 21 derselver maent (God betert) genootsaeckt wierden de Vaderlandsche reyse voor die tyd te staecken, ende om noch het leven met schip en goed te salveeren, 't roer op te douwen ende onsen coers na *Mauritius*, om

aldaer in de noortwester haven te overwinteren, aen te stellen, alwaer den 2 July (Gode zy loff), al hoewel seer desolaet ende ten eynde drinkwaeter, met veel sieck, swack en afgematteerd volcq, noch behouden arriveerden, sonder, sedert dat buyten *Sondas* enkte waeren geraeckt, d' andere drie voorgemelte scheepen meer gesien of vernomen te hebben, als eenlyck Arnhem, die nu jongst synde den 13e deeser, weynig beoosten caep *de Aquilhas* rescontreerden. Die verstonden oock al niet beter dan wy gevaren was, en syn retret na *Madagascar* genomen' hadde, klagende van sober gestalte, so wegens victualie, als seyl, treyl ende andere nodige scheepsbehoeftigheden, uytgesondert ryst, waervan sig aldaer tot nooddruft hadde versien. Het sonde met ons mede al vry soo slegt bevallen syn, ten ware dat (door de sonderlinge bestiering Godes) 't schip 't Hoff van Zeeland, comende vol ende soet uyt 't vaderland, aldaer by ons aen 't eylandt niet was verschenen, waer uyt meest van alle nodige behoeftigheden syn versien en g' assisteerd geworden, behalven van brood ende ryst, daer het seer sober mede gestelt is; gelyck oock met de seylen, dierhalven gedienstelijck versoecke, of het gebeurde, dat wy ter rheede niet conden comen ende d' anckers ons quam te begeven, ende door 't harde weder (gelyck nu Arnhem reets al uyt gesigt geraeckt synde) quamen te verdryven ende also (dat God verhoede) van deese plaetse verstecken wierden, UE. voor gerecommandeert gelieft te houden 't voorgemelde benodigde van beyde deese scheepen uyt de alhier aencomende ..... te ligten, opdat ons 't selve met de volgende retourvlote aen *St. Helena* mogte geworden. Want anders tot vorder voltrekking van de vaderlandsche reyse niet bestant soude syn, ende wyders in noch elendiger en disolater staet als reets geweest syn comen te vervallen, waer voor ons den Almogenden wil be-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

waeren, ende eyndeling eens behouden in 't gewenschte vaderlandt verhelpen; dien wy UE. tot besluyt, gunstige Heer en Vriendt, nevens syne gantsche familie, naer hartelycke groete insgelycks oock willen bevolen laeten.

Onder stond: UE. dienstvaerdige vrienden,

't Slot van Honinghen, den 17 December 1657. en was geteyckent: JOHAN GOSENS, CLAES SPEELMAN."

» Op welck schryvens datelyck de sloep, neffens een schaep en parteye thuyn- en aertvruchten, weder is afgesonden met navolgende briefken, geschreven aan d' E. Heer JOHAN GOSENS; luydende als te weeten:

» » *Ernfeste, voorsienige, seer discrete Heer!*

» » Onder anderen uyt UE. schryvens neffens 't wedervaren van derselver penible reyse verstaen hebbende, dat het ander schip is Arnhem, slegt gesteld van veelderley nootwendigheden, voornamentlyck anckers en touwen, doch wel versien van rys ofte montcosten, ende dat UE. van beduchtinge syt (met onse vreese accordeerende), 't selve gisten een ofte twee anckers sal verlooren hebben, en ligt laeten deurstaen na *St. Helena*; wyders oock bespeurende UE. vreeze van mede deese rheede wel niet te sullen crygen, ingevalle de Z. Z. ooste winden dus styf blyven aanhouden, 't welck wy niet willen hopen, soo dient tot advys, dat in soodanig cas, volgens de memorie van d' Heeren Meesters, alle scheepen in de doose by haer hebbende, altijd de rheeden van 't *Robben* en *Dassen* eylandt, of ten minsten in de *Saldanha* bay cunnen becomen worden, gelyck Schipper JAN SYMONSZ., op UE. schip synde, wel bekend is, als wesende de memorie en caerten uyt syn eygen ondervindinge gemaeckt, en by ons uyt synen monde aengeteyckent; doch willen niet twyfelen, of UE. sult met Honinghen wel nader op de rheede comen, en niet genoodsaeck syn de bay te verlaeten, dewyl reeds

PERPUSTAKAAN NASIONAL

voor 2 anckers syt leggende, alsoo 't staende onsen tyd noch nooyt gebeurt is, dat scheepen (hier g'ankert) van de Z. Z. ooste winden uyt deese bay syn verdreeven, alsoo die over 't land waayen, en geen slag van water maer een opperwal maecken, soo willen wy oock hoopen, dat Arnhem noch wel weder opcomen ofte altoos ten minsten de voors. *Saldanha* bay sal in lopen, om van hier door UE. noch met sooveel wy cunnen, inzonderheid van 1 ancker en touw, g'adsisteert te worden, en waeromme UE. nootwendich alle debvoiren gelieven te blyven contribueeren, ten eynde do. schip van gemelde adsistentie doch niet gefrustreert blyve, en UE. dienthalven niet souden behoeven juyst de retourvlote in te wachten, maer te eerder hunne voyage na 't Patria spoedigen, ofte van de comp. en behoudenis der gemelte scheepen sal cunnen ofte mogen overleyt en goed gevonden worden. In allen gevalle (UE. van hier verdryvende ofte met genoten verversinge vertreckende) sal nodig wesen voorhaelde bay aen te doen, om te sien, of Arnhem aldaer mogte wesen, — als wanneer wij oock verzoecken, d' inhebbende 20 platen geel coper en 5 rollen plat loot, beneffens om de 20 gelycke platen coper in Arnhem aldaer gelieft te laeten overgeven in ons robbejachtjen in (dito) bay, om traen te branden en vogels te vangen, nu wesende, ofte by deszelfs vertrek te begraven in deselve bay, op het *Schapen* eilandt, Schipper JAN SYMONSZ. bekendt, met een teycken en briefken, waer wy 't sullen kunnen laeten opvinden, om hier na dan van daer af te haelen; doch of 't gebeurde, dat Arnhem mogte heel na *St. Helena* geloopen wesen, soo gelieft syn inhebbende coper daer te begraven, vermits nu haest een van onse jachten, die op de custe van *Angola* cruyssen, *St. Helena* aendoen sal, ten eynde wy het van daer noch becomen mogten, als synde ons hier op het hoogste nodig: per memorie:

PERPUSTAKAAN NASIONAL

en hiermede myn Heere d'Almogende in genade bevolen, en na onse dienstige gebiedenisse neffens UE. beminde en familie als de vordere vrienden hertgrondig gegroet van

In 't fort *de Goede Hope*, 17 december 1657. UE. dienstw: goede Vriendt ten dienste (*Was geteyckent*) JAN VAN RIEBEECQ."

» 's Namiddags kreegen tyding van de uytkykers, dat 't ander schip Arnhem, van onder beneden *Robben* eilandt 't zeewaerd om met een fraaye N. Westelycke zeewindt quam opseylen, en nademael andre wederom seyden dat geen schip costen sien, soo is den Commandeur selfs voor den avont noch op den *Leeuwenberg* gegaen, om immers rechte sekerheyd te hebben, die 't van dien bergh beneden 't *Robben* eylandt onder seyl sag laveeren, vermits de Z. Z. ooste winden weder wat styf begonden op te steecken.

» Tusschen wyle is 't sloepjen wederom gecomen van 't schip Honinghen, met onderstaende briefken geschreven:

» » *Aen den Commandeur voornoemt!*

(» van inhoude als te weten:)

» » Met het retourneeren van 't chaloupjen is ons UE. schrijven, benevens de bijgevoegde verversinge wel geworden, ende met het inleggende memoricken accorderende bevonden, blyven ten hoogsten danckbaer voor UE. goede genegentheid en gedraegen sorge. De gevorderde 20 platen coper siet UE. nevens int gemoet, de 5 rollen plat loot syn hier int schip niet te vinden; met de andere 20 platen in Arnhem, by al dien oock comen te verdryven, dat niet willen hopen, sullen handelen, gelyck UE. ons hebt gelieven te recommanderen. Wyders, Myn Heere, soo moet onder correctie de gesteltenisse van beyde de scheepen door ons niet wel uytgedruckt, ofte UE. de meninge daaruyt qualyck begrepen hebben, also Arnhem niet alleen van ancker, touwen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ende verdere nootwendigheden gebreck heeft, maar oock van montcosten gans ontbloot is, uytgesondert rys, waervan sig eenelyck aen *Madagascar* heeft cunnen versien, ende wederom ter contrarie, dat wy redelyck van montcosten zyn geprovideerd, maer van brood en rys destituyt; — weshalve sonder becommeringhen van 't selve, de reyse verder na 't vaderland geen van beyde bestant syn t' ondernemen. Oock syn daer en boven noch benodigt van 20 a 30 waterleggers, alsoo de meeste part van die nog in wesen hebben verrot en langer tot gebruyck onbequaem syn. Sulx doet vertrouwen door UE. van hier voor deese twee scheepen sodanich niet sullen cunnen versien worden, ofte sullen nootsaekelijck een schip uyt 't vaderland ofte anders de retour-vlote van *Batavia* inwachten. In haesten willen UE. Myn Heer naer gedienste gegroet, nevens UE. beminde en de amilie den Almogende in genade bevolen laten.

Lager stond: UE. dienstw. vrienden ten dienste,
't Slot van Honingen, (*was get.*) JAN GOSENS,
den 17 December a°. 1657. CLAES SPEELMAN."

» Maendag den 17 dito. By twee distincte briefkens van d' opperhoofden des schips Slot van Honinghen, in deese bay buyten de rheede g'ankert, vernomen hebbende de bysondere benodigtheden derselver, also oock 't schip Arnhem van veele scheepsbehoeftigheden en victualien &c. Vermits derselver lange penible reyse sedert haer vertreck van *Batavia*, in dato 4 February passato tot heden, ende dat dezelve daaromme nu wel souden genootsaeckt wesen hier eenige vaderlandsche schepen in te wachten, omme daeruyt geprovideert en van alles na vereysch g'accomodeert te worden, door dien oock Arnhem om anckers en touwen benodigt was, ofte verdryvende aen *St. Helena*, de retour-vlote af te wachten, allen 't welke by ons overwegen synde, als oock de nootsaekelycheyt van de tydelycke overcomste

PERPUSTAKAAN NASIONAL

deser 2 costelycke retour-schepen, (waer na onse Heeren Meesters in 't vaderland al lang hebben uytgesien en seer verlangende sullen wesen). Item oock dat het langer achterblyven derselver d'E. Comp. seer costelyck sal vallen, en tot groten ondienst staet te gedeyen, soo is by den raedt goedgevonden en geresolveert, alles wat wy by 't magasyn hebben, soo van provisie als andersints, de gemelde 2 schepen by te setten, en alsoo ons selven alhier voor een wyle, tot de comste van de vaderlandsche of Indische schepen, in necessiteyt te stellen, liever als deselve tot groten ondienst en belastinge van d'E. Comp. daerna op te houden, ten eynde syluyden te eerder mogten int lieve vaderlandt aenlanden, te meer wy oock voor Arnhem een goed nieuw touw en ancker syn hebbende &c., welken volgende dan ook verstaen is d' opperhoofden des versch. schips deese onse resolutie met een letterken aan te cundigen, om hun daerna te mogen rigten en te beter te gemoet te sijn &c.

» Tegen den nagt begonden meergemelde Z. Z. ooste winden noch veel harder op te steken, welke

» Den 18 dito 's morgens noch al aanhielden, tot omtrent half voormiddach, als wanneer 't wat begond' te bedaren, en navolgende briefken gereedt gemaeckt wierd om met de sloep weder aen 't Slot van Honinghen te stuyren, neffens wederom wat verversinge, &c.

» » *Aen d'E.* Johan Gosses! *Ernfeste &c.*

» » Wy hebben met de wederomcomste van ons sloepjen UE. 2de briefken gister avond ontfangen en derselver nessissiteyt daeruyt volcomentlyck cunnen begreypen; dient tot antwoort, dat wy geresolveert zyn en dierhalven oock hoopen deese 2 costlycke schepen uyt onse soberheyt alhier soodaenig noch wel te versien, dat deselve na vaderlandsche of Indische retour-vlote niet sullen behoeven te blyven wachten, al souden wy ons

PERPUSTAKAAN NASIONAL

selven voor een wyl in nessissiteyt stellen, vermits d'E. Comp. aan de spoedige overcompste te veel gelegen is. UE. gelieve derhalven tegen dat op de rheede arriveert, ons per notitie aen te teyckenen en ons op te brengen de quantiteyt en qualiteyt van alle derselver benodigtheden, en wat belangt de watervaten, hopen wy UE. oock te sullen cunnen helpen, als maer de ysere hoepen uwer andre vaten wel bewaert zyn. 't schip Arnhem heb ik gister voor den avont, op den *Leeuwen*-bergh gegaen wesende, noch selfs onder seyl gesien, even beneden 't *Robben*-eylandt, hopen dat derhalven dat noch wel opcomen sal en mede versien sal cunnen worden, vermits van *Madagascar* rys genoeg sal hebben gecregen en UE. volgens derselver 2de briefken van ander toespys redelyck versien syt. 'T sal aen ons niet manqueren, al souden wy, gelyck voorseyt, ons selfs te enemael voor een wyl ontbloten, en tot de comste van de vaderlandsche schepen wat verlegen stellen, liever als UE. tot grote costen en ondienst van d'E. Comp. daerna op te houden, sulx UE. niet gelieven te wanhopen, maar goede moet te houden.

» » Indien wy de vlag ophaelen, sal een teycken wesen dat het schip Arnhem van hier wederom gesien is. UE. gelieft insgelycks te doen so het voor ons comt te vernemen. Hier neffens gaet weder wat verversinge voor 't volcq en oock wat fyn warmoes etc. voor UE. cajuyt, so veel met 't cleyne sloepjen can overgebragt worden. Hiermede &c.

Het Fort *de Goede Hope*,
date 18 Dec. 1657. (*was get.*) JAN VAN RIEBEECQ.""

» Met welck briefken en verversinge 't sloepjen dan ten eersten is afgezonden, stekende, alvoren aen boord was, de wint weder heel hart op, sulx ten naauwernoot het schip noch coste crygen, als wanneer deselve haer vlag van achter lieten waeyen, 't welck volgens

PERPUSTAKAAN NASIONAL

bovengeschr. briefken het teycken ofte seyn is, dat sy luyden het schip Arnhem noch sagen, maer cost hier van land niet gesien worden.

» Den 19^den 's morgens noch al even harde Z. Z. ooste winden, met hitte en droogte, tot tegen den middag begond wat te stillen, als wanneer 't sloepjen weder aen land quam met onderstaende briefken van d'opperhoofden des schips Honinghen, geschreven:

» » *Aen den Commandeur deser Fortresse!*

(van den inhoude als te weten:)

» » Wij hebben met groot aengenaemheyt en verligting van gemoveerde swaricheden uyt UE. tweede briefken, van desen morgen met het chaloupjen ontfangen, beoogt, dat UE. moet heeft, ons en Arnhem van het benodigste tot spoedige bevordering der reyse te sullen cunnen versien, sulx dat niet na de vaderlandsche of Indische retour-vlote behoeven te blyven wagten, dat een gewenschte saeck voor ons is, en door UE. een treffelyck werck ten dienste van de Generale Comp. daermede sal uytgewrocht worden, ende wanneer Godt de voorste ons niet liet ter rheede comen, sullen UE. een memoriken van 't benodigde overhandigen, ende oock wyders mondeling, van alles naer vereysch van saecken cuntschap doen. Voor de wederom becomene groenten etc. blyven danckbaer.

» » 't schip Arnhem wert hier boven van de stengh noch gesien, doch is so verde als 't zeewaerd in beoogen connen, 't schynt dat het also onder seyl byhoudt, op hoope van 't handsaemer weer ende bequamer windt, vertrouwe nevens UE. dat noch wel opcomen sal.

» » Hier mede wil UE. gunstige Heer den opperste Hoeder en Bewaerder Israëls in syn genadige beschuttinge bevolen laeten, en wyders na myne dienstelycke gehiedenisse nevens UEd. waerde beminde, consoorte

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ende familie als verdere byhebbende geselschap seer hertgrondelyck gegroet van die ben

Het Slot Honinghen, den 18 December 1657. UE. dienaer ende gansch genegen vriendt, ende was geteykent: JAN GOSENS.

» » Nota. E. Heer! wy syn gansch benodigt om een groot marsseyl, sulx wanneer het dat jegenwoordich aen de rhee hebben ons quame te begeven souden grotelycks verlegen syn &c." "

» 's Middags is 't sloepjen weder met verversinge aen boord gesonden, welck sloepjen soo haest niet aen 't schip was of begond al weder even hard te waeyen, sulx 't selve wederom verweerden en do. windt tot omtrent midnacht aenhield, als wanneer 't stil wierd.

» Volle maen den 20 do. 's morgens 't luchtjen variabel, quam gemelte sloepjen wederom met navolgende briefken, geschreven

» » *Aen den Commandeur!*

(luydende als te weten:)

» » Volgen UE. memoriken is ons alles door den quartiermeyster wel overhandigt. UE. wederom van harten bedanckende.

Wy hadden gehoopt dat de wind ons van daag wat geslaghboegt soude hebben, maer is weder na syn oude gat gekeert, doch als UE. ons soo bedenkt, is het noch beter hier te leggen, als in zee te swerven, ende moeten vorders op de hulpe Godes wachten, ende blyft ondertusschen, E. Heer, etc.

't Slot Honinghen, ady 19 December a°. 1657. (w. g.) JAN GOSENS." "

» Omtrent 8 uyren heeft sig versch. schip Honinghen met dit variable luchtjen onder seyl begeven, comende daermede 's middags fraey ter rheede en wierd met

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

arends oogen uytgesien na 't ander schip Arnhem, doch is sedert eergister niet meer vernomen, echter hopen dat noch wel weder te voorschyn comen sal.

» 's Namiddags quam den opper-coopman JOAN GOSENS en schipper van Honinghen aen 't landt, ons haeren desolaten staet etc. mondeling vorder verhalende, en per notitie opbrengende hunne bysonderste benodigtheden, te weeten: 1 swaer ancker, 1 swaer touw etc. etc.

» Waarop ten antwoorde is gedient, omme tegen morgen met haar luyden te samen eene vergaderinge te beleggen, en in deselve alles te overwegen enz.

» Den 21 do. 's Morgens betogen lucht en 't coeltjen N. westelyck met jagende motregen, waermede 't schip Arnhem noch voor den avond fraey ter rheede quam, hebbende 2 dagen onder 't *Dassen*-eylandt ten ancker gelegen en goed weer gehad tot heden morgen, dat met dese N. westelycke coelte van daer gescheyden was, en eenige groente, eyeren etc., daer genomen voor syn siecken, die seer veele en niet boven 10 gesonde mannen ophad, mitsgaders 37 coppen van syn volcq overleden, sulx dat seer desolaet gestelt was, wes ten eersten verversinge aen boord gesonden, en om de luyden soo haest mogelyck weder op de been te helpen partye schapen geslagt wierden voor deselve en ook 't Slot van Honinghen, wiens volcq redelyck gedisponeert waeren.

» Versch. Arnhem had verleden Maendag hier aen d' overzyde een ancker verloren, soo dat met noch maer 3 versien was, en nootsaeckelyk een sal moeten bijgeset worden.

» Den 22 do. 's Morgens nat regenachtig weer en windt N. W.; quamen d' opperhoofden van verhaelde schip Arnhem aen landt, om haeren gemelten desolaten staet by monde nader opende, voornamentlyck van seyl en treyl, lopende want en provisien, uitgenomen rys,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

die aen *Madagascar* tot 14 lasten becomen hadden, wesende al 't volcq met 't water gequeld, en a' 37 overleden, daeronder 2 schippers, sulx jegenswoordig den opperstuurman die plaets provisioneel becleedende.

» Den 24 do. Betogen lucht en stil weer als gisteren.

» » Maendag den 24 December 1657.

» » By den Commandeur en Raedt deser fortresse gecommuniceert synde aen den breeden raet van de retourschepen Arnhem en Slot van Honinghen derselver resolutie van den 17 deser verleden, alhier genomen enz.

» » Soo is na goet overleg verstaen op overmorgen den 2den Kersdag te laten doen een nauwe visite op beyde de schepen, so wegen de provisien, als alle benodigtheden in de versch: 2 retourschepen synde, en dat door de navolgende gecommitteerdens, namenlyck

» » Den Schipper CLAES SPEELMAN en den Coopman CLEVESTEYN, van Honinghen, ten overstaen van ROELOF DE MAN en ABRAHAM GABBEMA, Fiscus uit 't Fortresse, te visiteeren het schip Arnhem.

» » Den provisionelen Schipper MICHIEL JACOBS en den Ondercoopman COP, van Arnhem, neffens de versch: personen uit deese fortresse, te visiteren het schip Honinghen, omme alsdan opt rapport van de versch: gecommitteerdens een nauwen overleg te maecken en te sien of deselve schepen met de aengebode adsistentie soo verde sullen cunnen worden geholpen, dat syluyden haer reyse daermede na 't vaderlandt souden cunnen op 't spoedigste vervolgen, sonder als versch. tot meerder last en intrest van d'E. Comp. hier juist daeromme na schepen uit 't Vaderlandt of *India* te blijven liggen vertoeven.

» » Verders oock door Monsr. WYNAND VAN CATERSVELDT, Opperhoofd des versch: schips Arnhem, in rade vertoogt het overlyden van de 2 schippers JAN ROTGANS en PIETER

PERPUSTAKAAN NASIONAL

JANSZ. DE VRIES, (*) ende dat syluyden derhalve by manquement van bequamer stoffe provisionelyck die plaetse sedert hadden laeten becleden door den Stuyrman MICHIEL JACOBSZ. VAN BERGEN, in de straet *Sunda* uyt schip Louise op Arnhem overgeset, om de opperstuyrmans plaets te bedienen, volgens ordonnantie in dato 17 February passo. by den Equipagiemeester SYMON DEN DANSER gepasseert, ende dat denselven in syn regeringe ende commando soo wat te slap is vallende, als niet wel dervende 't scheepsvolcq na behooren resoluyt genoech commanderen &c., ende volgens 't welck van opinie soude wesen do. costelyck schip wel van een habilder hooft over de scheeps regeringe mogte worden versorgt, waartoe in consideratie wert gebragt den 2^den^ schipper JAN SYMONSZ. CLOS, bescheyden beneffens den refererenden schipper CLAES SPEELMAN op 't Slot van Honinghen, soo is na veele overwegingen 't selve niet alleen genomen in goede consideratie, en dan oock vastgestelt die plaetse met een habilder man te laeten becleeden.

» » Doch wyders gesien op 't meeste voordeel en den hoogsten dienst van d'E. Comp. in 't generael, namentlyck, dat meergemelte schip Arnhem het costelyckste en ter monture wel van omtrent *acht tonnen gouts* incoops geladen is, en 't Slot van Honinghen ter contrarie niet hooger als met een carge van ongeveer *drie tonnen*, soo is na wel genomen deliberatie en vele overleggingen (onse hoogste sorge na schuldige pligt latende gaen over 't grootste capitael onser Heeren Meesters) bij eenparigheid van stemmen niet alleen als versch. goedgevonden do. costelyck retourschip te versien van een

(*) PIETER JANSZ. DE VRIES, is vermoedelijk dezelfde, die in den jare 1633 het bevel voerde over het schip de Susanna, in den zeeslag onder den Kommandeur JAN VAN GALEN, op den 15^den^ Maart, voor *Livorno* tegen de Engelschen geleverd. Zie zijn relaas, *Tydschrift toegewijd aan het Zeewezen*, 1850, bl. 186.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bequamer schipper, maer oock daertoe te verkiesen den ondsten en ervarensten schipper CLAES SPEELMAN versch., welcke d'E. Comp. niet alleen lange jaeren voor schipper gedient, maer oock diverse malen met Comp. schepen uyt en thuys gevaren heeft, ende in syne plaetse op 't Slot van Honinghen weder 't schippers gesach te differeren den 2den schipper JAN SYBRANSZ. CLOS versch., waermede vertrout wordt beyde de schepen dan van seer goede en bequame schippers sullen wesen versien.

»» Item oock dat etc. Aldus, &c.

(geteyckent) JAN VAN RIEBEECQ.""

» 25 ende 26 do. moy sonneschyn weer, synde heden voorhaelde visite gedaen, ende bevonden, datter met de seylen &r nauwernoot noch soude cunnen eenigsints gesteldt worden, doch omme te comen tot finaal besluyt, is de saecke den Schippers (hun des best verstaende), tot overmorgen nader te overleggen, noch in bedenken gegeven, omme dan op derselver rapport sodaenige vordere ende vaste resolutie te nemen, als ten meesten dienste van de generale comp. met goed overleg sal bevonden worden te behoren; ondertusschen syn op dato al de siecken van 't schip Arnhem hier aen land in 't sieckenhuys gebragt, om weder opgequeekt te worden, waertoe dan oock de behoorlycke ordre is gesteld.

» Den 27 en 28 do. Idem moy weer, 't luchjen N. Westelyck als voren.

»» Saturdag den 29 december 1657.

»» Conform de genomen resolutie van den 24 passado word bepaalt ende vastgestelt, wat de schepen aan elkander zullen overgeven en wat daarbij gevoegd zal worden uit de Magazynen van het fortres &c. &c.

»» En opdat de siecken van Arnhem (meest water-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

suchtig en berbery (*) synde) te beter en eerder mogten tot reconvalisatie comen, soo is oock goedgevonden uyt Honinghen (sonder rys versien) 1800 pondt brood (redelyck van geprovideert) over te geven aen Arnhem, tegen 3600 pondt rys uyt Arnhem weder aen Honinghen, om versch. siecke volcq oock dagelyks brood te laten genieten neffens de verversinge, die van landt aen boord geschikt wordt.

» » Aldus gedaen en geresolveert in 't fort *de Goede Hoop*, datum ut supra, en geteyckent

JAN VAN RIEBEECQ.
WYNAND VAN CATERSVELDT.
JOHAN GOSENS.
CLAES SPEELMAN.
ROELOF DE MAN.
ABRAHAM GABBEMA; Secr." "

» Nieuwejaarsdag den eersten January 1658, styff windig weer van den Z. Z. Oosten.

» Den 7 dito weer en wint als voren (Z. Z. O.), is navolgende resolutie genomen, luydende als te weten:

» » Maendag den 7 Januarij 1658.

» » Schoon de siecken van 't schip Arnhem noch niet t' eenemael op de been syn, en noch wel 17 a 18 in 't sieckenhuys leggen, behalven eenige andere meer gaende en staende aen boort, echter evenwel door den Commandeur in raede geproponeert synde, of men niet soude behoren te denken op een sekeren en vasten tyd, wanneer de schepen tot haer vertreck soude mogen vaerdig gemaeckt worden, vermits het doch na 't rapport van de scheepsopperhoofden en gesamentlycke officieren, conform de resolutie van den 29 december verleden ende nader verclaringe meermael gedaen, met de seylen &c. sal cunnen gestelt worden, omme de reyse (merkelyck ongeluck buyten) tot 't vaderland daermede te

(*) Beri-beri, eene ziekte voor al in de *Molukken* bekend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

gewinnen. Soo is na genomen deliberatie verstaen, vermits het noch te vrough soude vallen, om achterom en op de havenen des vaderlants te comen, niet min als tot den 25sten deser hier noch te blyven leggen, om bequamer saysoen ten einde versch. in te wagten.

» » En nademael etc.

» » Aldus gedaen en geresolveert ten daghe en jare als boven.

(*was geteyckent:*) JAN VAN RIEBEECQ.
WYNAND VAN CATERSVELDT, enz.""

» Den 30 do. Moy weer en wint als voren (Z. Z. O.), ende is heden deese onderstaende resolutie getrocken, luydende als te weten:

» » Woensdag den 30 January 1658.

» » Den tyd van den 25 courant nu al 5 dagen overstreken synde, voor welcke conform de resolutie van den 7 deses selven maents January goet gevonden was de schepen Arnhem en Honinghen niet te laten vertrecken, om redenen daerby genarreert enz.""

(Volgen nu eenige bepalingen over provisiën en het benoemen van een' opperstuurman, ANDRIES BLAUW, van *Amsterdam*, voor het schip Arnhem.)

(Volgen de gewone handteekeningen van J. VAN RIEBEECQ, R. DE MAN, J. VAN HERWERDEN en ABR. GABBEMA, *Secr.*)

» Den 22 February weer en wint als voren (Z. Z. O.), 's morgens variabel en 's namiddags styf Z. Z. Oost, syn de verhaelde schepen Honinghen en Arnhem haere verversinge &c. altemael heden aen boort becomen hebbende, door hulp oock van 't jacht de Schelvis, boots en 't vaertuig hier van land, haer afscheyt gegeven, mitsgaders g' intregeert de brieven en papieren, gedirigeert aen d' E. Heeren Bewinthebberen in 't vaderlandt; en nademael Godt de Heere door de compste van 't

PERPUSTAKAAN NASIONAL

jacht de Schelvis syn goedertierenheyt soo verde daermede aen d' E. Comp. heeft gelieven te bethonen, dat deese versch. schepen, door dat ontset soo verde geholpen en geprovideert syn, dat se haere reyse volcomen cunnen bereyken, soo syn oock enz."

» Den 23 do. 's Morgens heel stil en 's middags 't luchjen zuydelyck wordende, syn de verhaelde 2 schepen daermede vertrocken, en voor den avont (Gode lof) wel buyten in ruym zee geraeckt. d' Almogende wil haer verder in salvo in 't vaderlandt geleyden, doch sullen alvorens 't eilandt *St. Helena* aendoen, omme aldaer de retourvlote onder den Heer CUNEUS te vinden ofte noch in te wagten, ende alsoo onder te meer bescherminge ende secuurder met deselve gecombineert na de havenen des vaderlandts te varen, ten eynde do. costelycke capitalen, met Godt de voorste, te sekerder mogen overcomen, en voor alle vyanden ofte geveynsde vrinden geprotegeerd blyven."

Den 5^{den} Maart kwam er aan de kaap *de Goede Hoop* het berigt, dat het schip de Henriette Louise op den 16^{den} October 1657 in *Zeeland* was aangekomen.

Uit de Verhandelingen en Berigten betrekkelijk het Zeewezen en de Zeevaartkunde, door JACOB SWART (1853) N°. 2, 2^{e} Afd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPU